

ВИХОВНА РОБОТА З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ УКРАЇНИ

Батарейна Ірина Олександрівна

здобувач вищої освіти третього рівня

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Б. Хмельницького

Анотація. У статті проаналізовано поняття “виховання”, “Нова українська школа”, “виховна робота”, розкрито зміст, структуру та особливості виховної роботи учителя з учнями початкових шкіл України. Визначено зміст основних компонентів роботи вчителя з підростаючим поколінням. Великого значення набуває моральне виховання учнів.

Ключові слова: виховання, виховна робота, Нова українська школа, Учитель Нової української школи, початкова школа.

Розвиток Української держави підвищує роль духовних та моральних засад, які визначають поведінку людини. Важливим аспектом у становленні особистості дитини як соціальної істоти є моральне виховання, яке полягає у залученні дитини до моральних цінностей, виробленні в неї певних моральних якостей, здатності жити згідно принципів, норм і правил моралі даного суспільства. Проблеми морального виховання молоді порушено у низці нормативно-правових документів: Державній національній програмі “Освіта” (Україна XXI ст.), Національній доктрині розвитку освіти України, Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Концепції громадянської освіти та виховання в Україні, Концепції Нової української школи[1;3-5]. Виховання – це процес цілеспрямованого впливу вихователя на учня з метою формування в нього совісті, честі, людяності, правдивості та інших рис характеру, які визначатимуть особистість школяра як майбутнього свідомого громадянина незалежної України. Виховання як педагогічна діяльність – є організація середовища та створення оптимальних умов для

самовиховання дитини. У теорії виховання прийнято говорити про виховний процес який включає процес виховного впливу, процес прийняття його особистістю та процес самовиховання, що при цьому виникає. Поняття виховна робота відображає процесуально сторону виховної діяльності – діяльність вчителів, класних керівників, батьків щодо здійснення формування певних рис особистості вихованців, з урахуванням конкретних умов її функціонування та характеризує безпосереднє планування, організацію та проведення тих чи інших виховних заходів у конкретному навчальному закладі, класі. Виховною системою є впорядкована сукупність взаємопов'язаних компонентів, що характеризують на теоретичному рівні у найбільш узагальненому вигляді складові виховної роботи на даному етапі розвитку школи та педагогічної науки[2].

У широкому змісті виховна робота – це вплив педагога на учня в рамках реалізації його професіональних функцій. «Будь-яка виховна робота, – стверджує Н.М. Таланчук, – повинна починатися з того, що педагог засвоює, усвідомлює виховні функції, тобто обов'язки, види діяльності, які виконуються в процесі формування особистості та учнівського колективу» [6, с.17-18].

Зміст виховної роботи - це комплекс ідей, прикладів, фактів, використання яких у навчально-виховному процесі досягаються конкретні цілі та завдання. Зміст реалізується крізь різні форми — уроки, бесіди, диспути, учнівські збори, лінійки, індивідуальну, групову та масову форми роботи. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття) окреслила основні пріоритетні напрями реформування виховання. Отже, зміст виховної роботи у сучасній школі передбачає: формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати; забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, культури та історії рідного народу; формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою; прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх народів, що населяють Україну; виховання духовної культури особистості; створення умов

для вільного вибору нею своєї світоглядної позиції; утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, патріотизму, доброти, працелюбності, інших добродійностей; формування творчої, працелюбної особистості, виховання цивілізованого господаря; забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей і молоді, охорони та зміцнення їх здоров'я; виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки; формування глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю; забезпечення високої художньо-естетичної освіченості і вихованості особистості; формування екологічної культури людини, гармонії її відносин з природою; розвиток індивідуальних здібностей і талантів молоді, забезпечення умов їх самореалізації; формування у дітей і молоді уміння міжособистісного спілкування та підготовка їх до життя в умовах ринкових відносин.

Кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія Нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками. «Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло», – писав Василь Сухомлинський. Нова школа працюватиме на засадах “педагогіки партнерства” [3].

Основні принципи цього підходу: доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, діалог — взаємодія — взаємоповага; розподілене лідерство; принципи соціального партнерства. Найдосвідченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдських цінностей. Нова українська школа буде формувати ціннісні ставлення і судження, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством. Пропонується вживання понять “освіта”, “освітній процес” в їх сучасному розумінні, що охоплює навчання, виховання і розвиток. Виховний процес буде невід’ємною складовою всього освітнього процесу і

орієнтуватиметься на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність). Нова школа буде плекати українську ідентичність.

Нова українська школа буде виховувати не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства. Моральне виховання включає: формування у людини усвідомлення зв'язку з суспільством, залежності від нього, необхідності погоджувати свою поведінку з інтересами суспільства; ознайомлення з моральними ідеалами, вимогами суспільства, доведення їх розумності; перетворення моральних знань в моральні переконання; формування стійких моральних відчуттів і якостей, високої культури поведінки і звичок. Моральне виховання – це цілеспрямований і організований процес формування моральних якостей особистості, рис характеру, навичок і звичок моральної поведінки, на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.

Завдання школи — навчити жити. Ми повинні виховувати людину, здатну створити власне життя, здатну до самовизначення. Учні, які раніше озброювались лише системою знань, умінь і навичок, нині повинні бути підготовлені до життєдіяльності, здатні активно і творчо працювати, діяти, саморозвиватися та вдосконалюватися інтелектуально, морально і фізично. А це, фактично, і є виконання Закону України “Про Освіту”, де говориться: “Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей; формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями” [1].

Сучасна школа повинна намагатися якомога більше готувати випускника

школи для сучасного життя та діяльності. Життєві компетентності повинні давати можливість випускнику сміливо зустрітися з дійсністю, зайняти своє місце в житті, бути успішним. Мета виховання: створення виховної системи на основі національних та загальнолюдських цінностей; формування морально-духовної, життєво компетентної особистості, успішно само реалізованої у соціумі як громадянин, патріот, професіонал.

Таким чином, виховна робота включає в себе: здійснення комплексу організаційних та педагогічних завдань, які розв'язуються педагогом з метою забезпечення оптимального розвитку особистості учня; відбір форм і методів виховання учнів відповідно до поставлених завдань, і сам процес їх реалізації.

Список використаних джерел

1 Закон України “Про освіту” від 05.09.2017 № 2145 - VIII ст. 1-7. URL: <http://zakon.rada.gov/lavs/show/2145-19> (дата звернення: 05.01.2019).

2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьева, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник – Кривий Ріг : КДПУ, 2008 – 187 с.

3. Концепція «Нова українська школа» Схвалено рішенням кол. МОН України від 27.10.2016. URL:<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 05.01.2019).

4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. / Затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 // Книга методиста: Довідково-методичне видання / Упоряд. Г.М. Литвиненко, О.М. Вернидуб. – Харків : Торсінг плюс, 2006. – 672 с. – С. 8 – 21.

5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Затверджено Указом Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 року. – Електронний ресурс. – Режим доступу : nacionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.doc.

6. Таланчук Н.М. Системно-соціальна концепція шкільного виховання – Казань, 1991. – 215 с.